

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-
педагогічної, методичної та ви-
ховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
« ____ » _____ 20__ р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

06 – 01 - 10

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Економічна безпека підприємства”

для студентів за напрямом підготовки
6.030504 «Економіка підприємства»

Рівне - 2017

Робоча програма «Економічна безпека підприємства» для студентів за напрямом підготовки 6.030504 «Економіка підприємства». – Рівне: НУВГП, 2017. – 10 с.

Розробники: Лесняк О.Ю., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства, Шебуня В.Д., ст. викладач кафедри економіки підприємства

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки підприємства

Протокол від “07” вересня 20 16 року № 4

Завідувач кафедри _____ (Н.Б.Кушнір)

Схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»

Протокол від “15” грудня 2016 року № 4

Голова науково-методичної комісії _____ (Т.В.Кузнєцова)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 108	Напрямок підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»	Рік підготовки:	
		4-й	5-й
		Семестр	
		8-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання – лекційних – 2 год., практичних – 2 год.	Рівень вищої освіти: бакалавр	24 год.	2 год.
		Практичні	
		12 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		72 год.	98 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
Вид контролю: іспит			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 33/67%; для заочної форми навчання – 10/90%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання: засвоєння теоретичних підходів та опанування практичних навичок побудови цільових систем діагностики економічної безпеки підприємств.

Завданнями викладання навчальної дисципліни „Економічна безпека бізнесу” є вивчення сучасних теоретичних концепцій управління економічною безпекою бізнесу, на основі комплексної діагностики підприємств; формування єдиного методологічного базису аналізу економічної безпеки підприємств на основі інтеграції бухгалтерського обліку, фінансового менеджменту, економічного аналізу та контролінгу; засвоєння аналітичних технологій діагностики ефективності протікання бізнес-процесів у розрізі

окремих складових підприємницької діяльності; практичне опрацювання сучасних методик пошуку резервів підвищення економічної безпеки бізнесу, забезпечення достатнього рівня ефективності та якості бізнес-процесів; засвоєння практичних навичок формування системи аналітичних показників виходячи з мети діагностики економічної безпеки бізнесу та стратегії його розвитку.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати: основні поняття та категорії економічної безпеки бізнесу; принципи проведення діагностики економічної безпеки та їх системні зв'язки; методологію формування цільових аналітичних показників дослідження господарської діяльності підприємств; методичний інструментарій управління економічною безпекою бізнесу з використанням багатофакторних моделей оцінок ефективності його діяльності;

вміти: розробляти методики збору та обробки комерційної інформації для аналізу економічної безпеки бізнесу; виконувати комплексні розрахунки аналітичних показників, обґрунтовувати цільові нормативи, оцінювати вплив факторів на підприємницьку діяльність; впроваджувати у систему управління підприємством спроектовані методики та моделі, а також оцінювати ефективність їх функціонування.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та основні категорії економічної безпеки бізнесу

1. Поняття, визначення та економічна сутність економічної безпеки бізнесу. Безпека, економічна безпека, економічна безпека бізнесу, підходи до трактування понять різних наукових шкіл.

2. Основні категорії економічної безпеки бізнесу. Об'єкт, суб'єкт та предмет економічної безпеки, ризик, загроза, збиток, зв'язок між ризиком та безпекою.

3. Кількісна оцінка економічної безпеки бізнесу. Критерій оцінювання економічної безпеки, індикаторний, ресурсно-функціональний а програмно-цільовий підходи до оцінювання, методи оцінювання економічної безпеки, оцінка стану економічної безпеки за допомогою інтегрального показника, показника прибутку, сукупного критерію, системи показників, критеріальних та аналітико-інформаційних показників.

Тема 2. Врахування ризику в системі економічної безпеки бізнесу

1. Поняття економічної ефективності та її врахування в системі економічної безпеки бізнесу. Економічний ефект, принципи розрахунку економічного ефекту – врахування фактору часу, системного підходу та витрат і результатів протягом ЖЦТ, розрахунок чистої теперішньої варто-

сті та ризик, розрахунок ставки дисконту.

2. Оцінка ризиків при прийнятті рішення. Функція корисності, правило Лайклайхуда, Байеса, Лапласа, максі-макса, міні-макса та ін., побудова дерев рішень та дерев ризику, оцінка ризику на основі методів математичної статистики,

3. Економічне обґрунтування рішення. Експертні методи оцінки ризику, оцінювання достовірності отриманих експертних суджень, стратегії поводження з ризиками: стратегія уникнення ризику, зменшення ризику, передача ризику, розподіл ризику, погодження з ризиком.

Тема 3. Аналіз ризиків та методи їх оцінювання

1. Методи кількісної оцінки ризику. Поняття ймовірності, дисперсії, стандартного (середньоквадратичного) відхилення, коефіцієнту варіації, область ризику та коефіцієнт ризику, метод аналізу доцільності затрат, аналітичний метод, матриця чутливості, аналіз сценаріїв, метод аналогій, метод Монте-Карло, нормативний метод, метод «події-наслідки»,

2. Основи концепції ризик менеджменту. Ключові поняття ризик-менеджменту, механізм управління ризиками, світова практика стандартизації управління ризиками, стандарти ризик-менеджменту, матриця ризику, прийоми зниження ризику, страхування, розподіл та об'єднання ризиків.

Тема 4. Структура та система економічної безпеки бізнесу

1. Економічна безпека на рівні держави та регіону. Поняття економічної безпеки держави, макроекономічна безпека, фінансова безпека держави, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технологічна, енергетична та соціальна безпека, демографічна, продовольча та виробнича безпека; рівні стану економічної захищеності регіону, методика розрахунку рівня економічної безпеки України.

2. Система економічної безпеки бізнесу. Засоби забезпечення економічної безпеки бізнесу, методи забезпечення економічної безпеки бізнесу, алгоритм управління економічною безпекою бізнесу,

3. Структура економічної безпеки бізнесу. Складові економічної безпеки бізнесу – фінансова безпека, ринкова, правова, кадрова, інтелектуальна безпека, інтерфейс на, інформаційна, технологічна, екологічна та силова безпека бізнесу.

Тема 5. Функціональні складові системи економічної безпеки бізнесу

1. Показники фінансової безпеки бізнесу. Поняття фінансової безпеки бізнесу та критерії її досягнення, коефіцієнти концентрації власного

капіталу, фінансової залежності, маневрування власного капіталу, фінансового ризику, обіговості матеріальних засобів, оборотності матеріальних оборотних коштів, показники рентабельності та ліквідності тощо.

2. Моделі та методи діагностики банкрутства бізнесу. Моделі Альтмана, Теффлера, Ліса, Спрінгейта, Терещенка, Мітвійчука, модель оцінювання достатності оборотних коштів для покриття поточних затрат; коефіцієнт Бівера,

3. Механізм підвищення фінансової стійкості бізнесу. Рівні ризикованості підприємницької діяльності, механізм підвищення фінансової стійкості в умовах стабільного функціонування та нестабільної фінансової ситуації, етапи підвищення фінансової безпеки бізнесу.

4. Складові економічної безпеки підприємства. Кадрова, інтерфейсна, інтелектуальна, інформаційна, технологічна складові; Екологічна безпека підприємства та силова безпека підприємства

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	л	і.р.	с.р.		л	п	л	і.р.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Поняття та основні категорії економічної безпеки бізнесу	19	4	1			14	11		1			10
Тема 2. Врахування ризику в системі економічної безпеки бізнесу	21	5	2			14	26		1			25
Тема 3. Аналіз ризиків та методи їх оцінювання	19	5	2			12	22		2			20
Тема 4. Структура та система економічної безпеки бізнесу	18	4	2			12	17	2	2			13
Тема 5. Функціональні складові системи економічної безпеки бізнесу	31	6	5			20	32		2			30
Усього годин	108	24	12			72	108	2	8			98

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття та основні категорії економічної безпеки бізнесу	1	1
2	Врахування ризику в системі економічної безпеки бізнесу	2	1
3	Аналіз ризиків та методи їх оцінювання	2	2
4	Структура та система економічної безпеки бізнесу	2	2
5	Функціональні складові системи економічної безпеки бізнесу	5	2
	Разом	12	8

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

Підготовка до аудиторних занять – 0,5 год. / 1 год. занять

Підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1 кредит ЄКТС

6.1. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва та номер теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття та основні категорії економічної безпеки бізнесу	14	10
2	Врахування ризику в системі економічної безпеки бізнесу	14	25
3	Аналіз ризиків та методи їх оцінювання	12	20
4	Структура та система економічної безпеки бізнесу	12	13
5	Функціональні складові системи економічної безпеки бізнесу	20	30
Всього		72	98

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни „Економічна безпека бізнесу” використовуються інформаційно-ілюстративний, проблемний та інтерактивний методи навчання з застосуванням:

- лекцій у супроводі прозірок та мультимедійної програми;
- розв’язання задач та кейсів;
- складання матриць та графічних схем;
- розгляду діючого законодавства.

8. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- поточне оцінювання в формі тестування та опитування після вивчення кожної теми з врахуванням самостійної роботи;
- оцінка за самостійну роботу над вивченням теоретичного матеріалу;
- підсумковий тестовий контроль (екзамен).

Для діагностики знань використовується 100-бальна шкала.

Поточний контроль знань студентів проводиться за тестовими програмами.

Підсумковий контроль знань відбувається під час екзамену у вигляді комплексних контрольних робіт (ККР), які включають 75 тестів (одна правильна відповідь з трьох запропонованих) та двох задач.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання знань.

9. Розподіл балів, що отримують студенти

9.1. Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне тестування					Підсумковий контроль	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	до 40	до 100
5	15	15	5	20		

9.2. Шкала оцінювання знань

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проєкту (роботи)	Для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Економічна безпека бізнесу» включає:

- інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД);
- мультимедійну програму супроводу лекцій;
- опорний конспект лекцій на електронному носії;
- друкований роздатковий матеріал для практичних занять;

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / [В.М. Гесць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова та ін.]; за ред. В.Гейця. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.
2. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізм зміцнення: монографія / Т.Г. Васильців – Львів: Вид-во «Арал», 2008. – 386 с.
3. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность) / [под ред. Е.А. Олейникова]. – М.: Изд-во «Интел-Синтез», 1997. – 212 с.
4. Економіка бізнесу: Підручник - Вид. 2-е, перероб. та доп. / [За заг. Ред. С.Ф. Покропивного] – К.: КНЕУ, 2000.

5. Шлемко В.Т. Економічна безпека України: сутність і напрями забезпечення / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько. – К., 1997. – 143 с.

11.2. Допоміжна

1. Барановський О.І. Фінансова безпека / О.І. Барановський – К.: Фенікс, 1999. – 338 с.
2. Донець Л.І., Ващенко Н.В.. Економічна безпека бізнесу: Навч. посібник. / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
3. Механизмы управления экономической безопасностью / [Ю.Г. Лысенко, С.Г. Мищенко, Р.А. Руденский и др.] / под ред. Ю.Г. Лысенко. – Донецк: Изд-во «ДонНУ», 2002. – 178 с.

11.3. Інформаційні ресурси

1. Компания – Безопасность [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bezopasnost.biz>.
2. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://dstszi.gov.ua>.
3. International Charity Foundation for History and Development of Computer Science and Technique, ICFCST. !сторя розвитку інформацнних технологій в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.icfcst.kiev.ua/MUSEUM/IT_u.html.
4. Information Technology Security Evaluation Criteria, v. 1.2. - Office for Official publications of the European Communities, 1991 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.ssi.gouv.fr/IMG/pdf/JILv2.pdf
5. Site of FBI. - Режим доступу : www.fbi.gov.
6. The International PGP Home Page [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pgpi.org.
7. Site of SecurityFocus. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.securityfocus.com

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

12

Національний університет
водного господарства
та природокористування